

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE APRILL 2025

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
10.04.2025	1-23-5754/22	<p>Isikuliste tõendiallikate ütluste usaldusväärsuse kontrollimine apellatsioonikohtus, nõuded apellatsioonile</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium tegi asjas nr 1-23-5754 otsuse, milles selgitas veelkord, et kui apellatsioonimenetluse tulemusena võidakse anda kellegi ütluste usaldusväärsusele oluliselt erinev hinnang ja just sellest lähtuvalt asendada õigeksmõistev otsus süüdimõistvaga, on isikulise tõendiallika vahetu küsitlemine apellatsioonimenetluses üldjuhul vajalik. Kohtukoosseis, kes otsustab süüdistatava süü või süütuse üle, peab üldjuhul kannatanud, süüdistatava ja tunnistajad isiklikult üle kuulama ja nende usaldusväärsust hindama.</p> <p>Kolleegium kordas ka otsuses nr 1-20-2143/156 väljendatud seisukohta, et kui apellant taotleb õigeksmõistva kohtuotsuse tühistamist ja süüdistatava süüditunnistamist, tuginedes väitele, et maakohus käsitles isikuliste tõendiallikate ütluste usaldusväärsust valesti, tuleb tal apellatsiooni põhjendustes esile tuua, keda ja millistel teemadel on tarvis usaldusväärsuse ümberhindamiseks ringkonnakohtus uuesti küsitleda. Kui ta seda ei tee, jääb tema taotlus isikuliste tõendiallikate usaldusväärsuse ümberhindamiseks üldjuhul tagajärjetuks. Käsitletavas kohtuasjas ei taotlenud riiklik süüdistaja apellatsioonis suulist menetlust, ehkki seadis kahtluse alla mitme isiku ütluste usaldusväärsuse ja neile maakohtus antud hinnangu. Seetõttu oli apellatsioon perspektiivitu ja see tulnuks jätta rahuldamata.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
17.04.2025	1-24-4009/22	<p>Vara arestimise taotluses kuriteokahtlusele esitatavad nõuded ja võltskauba soetamiseks kasutatud raha kui süüteo toimepanemise vahend</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium käsitles asjas nr 1-24-4009 tehtud määruses vara arestimisega seonduvat.</p> <p>Kolleegium selgitas, et eeluurimiskohtunikule esitatav menetlustoimingu loa (vara arestimise) taotlus ja selles sisalduv kuriteokahtluse kirjeldus peavad olema keeleliselt korrektsed ja loogiliselt struktureeritud. Samuti tuleb kuriteokahtluse sisu edasi anda kohasel üldistusastmel, mis on ühelt poolt piisavalt konkreetne kaitseõiguse tagamiseks,</p>

		<p>ent teisalt ei uputa lugeja tähelepanu ebaolulistesse üksikasjadesse. Maakohus on pädev jätma ebaselge taotluse käiguta ja andma prokuratuurile tähtaja puuduse kõrvaldamiseks.</p> <p>Kolleegium selgitas ka, et raha, mida toimepanija kasutab müüdnud võltskaupade kui KarS § 227 lg-s 1 sätestatud kuriteo vahetu objekti soetamiseks ja edasimüügiks, on käsitatav tahtliku süüteo toimepanemise vahendina (KarS § 83 lg 1). Võltskaupu soetades ja nende edasimüügiks kulutusi tehes kulutab toimepanija raha kui kuriteovahendi KarS § 84 mõttes ära. Järelikult tuleb kohtul sellises olukorras kaaluda, kas on põhjendatud mõista isikult lisaks kriminaaltulule konfiskeerimise asendamise korras välja ka summa, mis vastab võltskauba ostmiseks ja turustamiseks kasutatud raha kui kuriteovahendi väärtusele.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
17.04.2025	1-24-2128/171	<p>Menetlusvälise isiku kaebeõigus</p> <p>Kohtuistungil viibiv menetlusväline isik ei saa kohtumenetluses otsustada ega kaasa rääkida küsimuses, milliseid tõendeid ja kuidas tuleb kohtuistungil uurida. Kuivõrd kõnealusel juhul ei piiranud üksikute tõendite uurimiseks kohtuistungil kinniseks kuulutamise menetlusvälise isiku õigusi ega seaduslikke huve, siia ei ole tal ka õigust sellises olukorras kohtuistungil osaliselt kinniseks kuulutamist vaidlustada.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
25.04.2025	4-24-2633/15	<p>Mõjutustrahvide arvestamine karistuse mõistmisel</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas vääртеoasjas nr 4-24-2633 tehtud otsuses, et süüteo eest ette nähtud õigusjärelmeid kohaldades ei saa tugineda lühimenetluses (VTMS §-d 54⁸–54¹²) tehtud karistusotsustele mis tahes viisil, sealhulgas toimepanijat iseloomustava materjalina. Seetõttu ei ole ka alust lisada lühimenetluse otsuseid vääртеotoimikusse. Samas ei piira seadus mõjutustrahvide arvestamist õigusjärelmite puhul, mis pole ette nähtud süüteo eest.</p> <p>Riigikohtunik Hannes Kirise eriarvamus.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
30.04.2025	1-19-7473/446	<p>Pankrotis võlgniku menetluskulude hüvitamise nõue riigi vastu</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium märkis, et menetluskulu hüvitamise nõue riigi vastu kuulub süüdistatava vara hulka. Pankrotivarasse kuuluva võlgnikule võlgnetava kohustuse täitmist võib pärast pankroti väljakuulutamist PankrS § 37 lg 1 esimese lause järgi vastu võtta üksnes haldur. PankrS § 108 lg 3 koosmõjus täitemenetluse seadustikuga ei välista pankrotivõlgnikul kriminaalmenetluses tekkinud menetluskulu hüvitamise nõude muutmist tema pankrotivaraks. Sel põhjusel ei saa süüdistatav kasutada ka õigust lasta riigil tasuda menetluskulu hüvitis kellegi teise arvelduskontole.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
30.04.2025	1-19-7473/447	<p>Määruskaebe korras ei saa vaidlustada määrust, millega kohus jätab taotluse kriminaalmenetluse KrMS § 274 lg 1 ja § 199 lg 1 p 2 alusel lõpetamiseks rahuldamata</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas oma varasemat praktikat, et määruskaebe korras ei saa vaidlustada määrust, millega kohus jätab taotluse kriminaalmenetluse KrMS § 274 lg 1 ja § 199 lg 1 p 2 alusel lõpetamiseks rahuldamata. Riigikohus märkis, et seetõttu pidanuks ringkonnakohus jätma kaitsja määruskaebuse KrMS § 390 lg 1 ja § 326 lg 2 p 3 alusel edasikaebeõiguse puudumise tõttu läbi vaatamata.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
09.04.2025	2-23-8243/57	Hoonestusõiguse omanikule langemise nõude aegumine AÕS § 244 ¹ lg 3 järgi aegub hoonestusõiguse omanikule langemise nõue kuue kuu möödumisel hetkest, mil kinnisasja omanik saab teada vastava eelduse olemasolust, kuid mitte hiljem kui kahe aasta möödumisel nõude tekkimisest. Seega hakkab AÕS § 244 ¹ lg-s 1 sätestatud nõue aeguma alates hetkest, mil kinnisasja omanik sai teada ehitise püstitamata jätmisest või muust olulisest lepinguliste kohustuste rikkumisest. Jätkuv lepingurikkumine ei välista AÕS § 244 ¹ lg 3 järgi nõude aegumist ja nõude aegumine algab ajast, mil hageja sai teada kostja lepinguliste kohustuste rikkumisest. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit .
16.04.2025	2-18-187/141	Menetlusosalise registrist kustutamine menetluse kestel Riigikohus selgitas, et juriidilisest isikust menetlusosalise registrist kustutamise korral on selline kustutamiskanne vale ning esineb alus kustutamiskande parandamiseks ja tema registrisse ennistamiseks. Sellest johtuvalt saatis kolleegium asja ringkonnakohtule apellatsioonkaebuse sisuliseks läbivaatamiseks, sest ringkonnakohus oli ühe kostja registrist kustutamise tõttu jätnud apellatsioonkaebuse läbi vaatamata. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit .
16.04.2025	2-24-11100/45	Sissenõude pööramine täitemenetluse võlgniku Eestis asuvale varale, kui võlgnik elab välismaal Riigikohus leidis, et kui Soomes elaval võlgnikul on nõudeõigus pensioni saamiseks Eesti Vabariigi valitsusasutuse, SKA vastu, on tegemist TMS § 4 lg 1 tähenduses võlgniku Eestis asuva varaga, millele saab sissenõuet pöörata ja määrata mitteametitava summa Eesti õiguse alusel Eesti kohtutäitur. Eesti kohtutäituril ei ole kohustust lõpetada täitemenetlus ainult sellel põhjusel, et võlgnik elab välisriigis või kolib menetluse ajal sinna elama, juhul kui Eestis on jätkuvalt võlgnikule kuuluvat vara, millele saaks pöörata sissenõuet. Samuti selgitas Riigikohus, milliste eelduste täidetuse korral tekib täitedokument PankrS § 168 tähenduses. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit .
23.04.2025	2-23-14338/37	Pankrotimenetluses tunnustatud nõude uuesti läbi vaatamine Riigikohus selgitas, et kui pankrotimenetluses on nõue kaitstud ja tunnustatud, siis seda uuesti läbi vaadata ei saa, välja arvatud PankrS § 106 lg-s 2 nimetatud juhul. Nimetatud õiguskaitse võimalus, mida saab pankrotimenetluse osaline kasutada olukorras, kus nõue tunnustati, kuid peale nõude tunnustamist on nõue lõppenud või vähenenud. PankrS § 106 lg 2 eeldab vastava avalduse esitamist kohtule. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit .
30.04.2025	2-24-10897/6	Maakorraldustoimingu käigus kinnisasjaõiguse käsutamine Tsiviilkolleegium selgitas, et haldusõiguslik maakorraldustoiming ei asendada käsutustehingut, kui see on maakorraldustoimingu lõpuleviimiseks vajalik. TsÜS § 6 lg 3 alusel antakse õigused ja kohustused üle üleandmise tehingu ehk käsutustehinguga. Seega ei muuda MaaKS § 2 lg 5 põhimõtet, et õigused ja kohustused (sh asjaõigused) saavad ühelt isikult teisele üle minna käsutustehingu alusel, samuti ei välista MaaKS § 2 lg 5 asjaõigusseaduse sätete kohaldatavust ega ole erinormiks TsÜS § 6 lg 3 suhtes. Kolleegium leidis ka, et kinnisasjade osade vahetamine ja kinnisasja piiri muutmine hõlmab nii kinnisasjade jagamist kui ka liitmist. Kui jagamise käigus eraldatakse kinnisasjast maatükk,

		<p>mis võõrandatakse kolmandale isikule või liidetakse kolmandale isikule kuuluva kinnisasjaga, on tegemist ühtlasi kinnisasja üleandmisega AÕS § 64¹ tähenduses, milleks on vajalik notariaalselt tõestatud asjaõigusleping poolte vahel.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
30.04.2025	2-21-12405/44	<p>Kaasomandi eseme säilitamiseks vajalikud toimingud</p> <p>Riigikohus selgitas, et nii korteriomandi- ja korteriühistuseadus (§ 37 lg 1) kui ka asjaõigusseadus (§ 72 lg 4) annavad igale korteriomaniikule ja kaasomaniikule õiguse teha kaasomandi säilitamiseks vajalikke toiminguid teiste nõusolekuta ning nõuda selleks vajalike kulude hüvitamist. Seejuures on hüvitisnõude eelduseks see, et toiming, millega seotud kulutuste hüvitamist nõutakse, oli ka päriselt kaasomandi eseme säilitamiseks vajalik. Seda saab toiming olla vaid juhul, kui kaasomandi eseme suhtes esines vahetu kahju tekkimise või suurenemise oht ning valitud abinõu oli ohuolukorra kõrvaldamiseks proportsionaalne. Isegi kui korteriomaniik (kaasomaniik) oli õigustatud kaasomandi eseme säilitamiseks vajalikku toimingut tegema, saab ta kulutuste hüvitamist nõuda üksnes vajalikus ulatuses.</p> <p>Eelnevale lisaks leidis Riigikohus, et kuna korteriomaniike (kaasomaniike) vahelises võlasuhtes kaasomandi osaga seotud toimingute tegemine ja sellest tulenevad võimalikud kulutuste hüvitamise nõuded on reguleeritud erisätetega, siis ei kohaldu selle suhte raames üldjuhul kulutuste hüvitamise nõude alusena KrtS § 37 lg 1 (AÕS § 72 lg 4) kõrval muud õigusnormid (sh käsundita asjaajamise sätted).</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

HALDUSKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
24.04.2025	3-23-2445/20	<p>Konkursiteate avaldamine</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium hindas määruses nr 3-23-2445/20, kas konkursiteate avaldamine Tallinna Majanduskooli nädala infokirjas, oli piisav selleks, et koolis käsunduslepingu alusel 0,06 koormusega töötav kaebaja konkursi toimumisest teada saaks. Kolleegium nentis, et kool kohustus korraldama avaliku konkursi ning avaldama konkursiteate avalikus allikas. Siiski ei pruugi koolipoolne teatavaks tegemise nõuete rikkumine kaebaja õigusi rikkuda, kui tal oli rikkumisest hoolimata mõistlik võimalus konkursiteatega tutvuda. Kolleegiumi hinnangul kaebajal selline mõistlik võimalus puudus.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
30.04.2025	3-22-2082/69	<p>Kaalutusvead kalapääsu rajamise kohustuse panemisel töid kaasa veeloja kõrvaltingimuste tühistamise</p> <p>Riigikohus tühistas veeloja kõrvaltingimused, mis seostusid kalapääsu rajamise kohustusega Elva jõel asuval Hellenurme paisul. Halduskolleegium asus seisukohale, et Keskkonnaamet ei olnud piisavalt eristanud juba enne Natura ala moodustamist avaldunud ja hilisemaid mõjusid ega selgitanud, kuidas kalapääsu rajamine aitab loodusalade kaitse-eesmärke saavutada, mistõttu oli ekslik seisukoht, et kalapääsust loobumine on välistatud Natura regulatsiooni tõttu. Kolleegiumi hinnangul eksis Keskkonnaamet ka selles, et pani kalapääsu rajamise kulud täielikult omanikule arvestamata, et paisutamiseks on kaalukad avalikud huvid.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI

LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
11.04.2025	5-25-3/5	<p>Vabariigi Valimiskomisjoni koosolekult eemaldamise toiming oli õiguspärane</p> <p>Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium leidis, et Vabariigi Valimiskomisjoni toiming, millega 6. märtsi 2025.a koosolekut elektrooniliselt jälginud asutuseväline isik eemaldati koosoleku ühe päevakorrapunkti arutamise juurest, oli õiguspärane. Vaidlusaluse päevakorrapunkti raames arutas valimiskomisjon avaliku teabe seaduse § 35 lõike 1 punkti 9 alusel asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud dokumendiga seonduvat (e-hääletuse riskikäsituslaan).</p> <p>Kolleegium toonitas, et Vabariigi Valimiskomisjoni töökorrast ega riigikogu valimise seadusest (RKVS) ei tulene komisjonivälistele isikutele õigust alati Vabariigi Valimiskomisjoni koosolekuid elektrooniliselt vaadelda. Seda põhjendavad elektroonilise osalemisega kaasnevad ohud, mida valimiskomisjonil ei ole võimalik täielikult maandada. Lisaks tuleb koosolekult eemaldamise toimingut õiguspärasust jaatada põhjusel, et e-hääletamise riskikäsitusplaani sisu avalikuks tulek tooks kaasa e-hääletamise süsteemi vastu suunatud rünnakute tekkimise ohu.</p> <p>Kolleegium rõhutas siiski, et RKVS § 12 lõikest 3 tulenev Vabariigi Valimiskomisjoni koosolekute avalikkuse nõue täidab demokraatlikus riigikorras kaalukat eesmärki, tagades, et valimiste korraldamine oleks läbipaistev ja valimisprotsess legitiimne.</p> <p>Riigikohtunik Nele Siitami täiendav arvamus on kättesaadav siit.</p> <p>Riigikohtunik Vahur-Peeter Liini eriarvamus on kättesaadav siit.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
14.04.2025	5-25-2/2	<p>Riigikohus jättis läbi vaatamata väärteomenetluse kaitsja- ja advokaadisunni põhiseaduspärasust puudutava kaebuse</p> <p>Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jättis läbi vaatamata taotluse tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks VTMS § 17 lõige 2 osas, milles see lubab menetlusalusel isikul osaleda väärteomenetluses Riigikohtus üksnes advokaadist kaitsja vahendusel. Kaebaja hinnangul riivab selline kaebeõiguse piirang ebaproportsionaalselt PS §-st 15 tulenevat kohtupõhiõigust ning PS § 24 lõikest 5 tulenevat edasikaebeõigust. Ühtlasi taotles kaebaja kaebetähtaja ennistamist, sest tal ei õnnestunud leida advokaadist kaitsjat, mistõttu takistas vaidlusalune norm kaebuse esitamist Riigikohtule.</p> <p>Riigikohtu pikaajalisest ja järjepidevast individuaalkaebusi puudutavast kohtupraktikast tulenevalt jäi kaebus läbi vaatamata. Kolleegium rõhutas, et kohtusse pöördumise piirangu põhiseaduspärasust saab isik vaidlustada selles kohtumenetluses, milles vaidlusalust sätet tuleks kohaldada. Ühtlasi kordas kolleegium, et kohtutel on absoluutne kohustus kontrollida kõigi kohaldatavate normide põhiseaduspärasust ka omal algatusel. Seega oli kaebajale tema õiguste kaitseks tagatud muu tõhus õiguskaitsevahend, mistõttu oli individuaalkaebus lubamatu. Kaebetähtaja ennistamine väärteomenetluses ei kuulu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi pädevusse.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>